

VÄITÖSKIRJARAHOITUKSEN VAIKUTTAVUUS

Tutkimusraportin tiivistelmä 27.8.2019

Suomen Kulttuurirahasto
VTT Petro Poutanen (Optifluence Oy)

Tutkimuskysymykset

Suomen Kulttuurirahasto (SKR) selvitti rahoittamiensa väitöskirjatutkijoiden tieteellistä vaikuttavuutta, kokemuksia ja sijoittumista työelämään

- ▶ Millä tavalla apurahatutkijoiden väitöskirjat ovat valmistuneet, millä tavalla he ovat sijoittuneet työelämässä ja miten kokeneet rahoituksen vaikuttavuuden?
- ▶ Mikä on rahoitettujen tutkijoiden tieteellinen vaikuttavuus?

- ▶ **Kysely:** Vuosina 2005–2007 apurahaa hakeneet väitöskirjantekijät (sekä saajat että ei-saajat). Kysely lähetettiin noin 3570 hakijalle.
- ▶ **Tieteellinen vaikuttavuus:** 3138 väitöskirjarahoitukseen saajaa. Tiedonhaku viitetietokannasta.
- ▶ **Uraseuranta:** 200 + 200 väitöskirjarahoitettun otos. Tiedonhaku avoimista lähteistä.

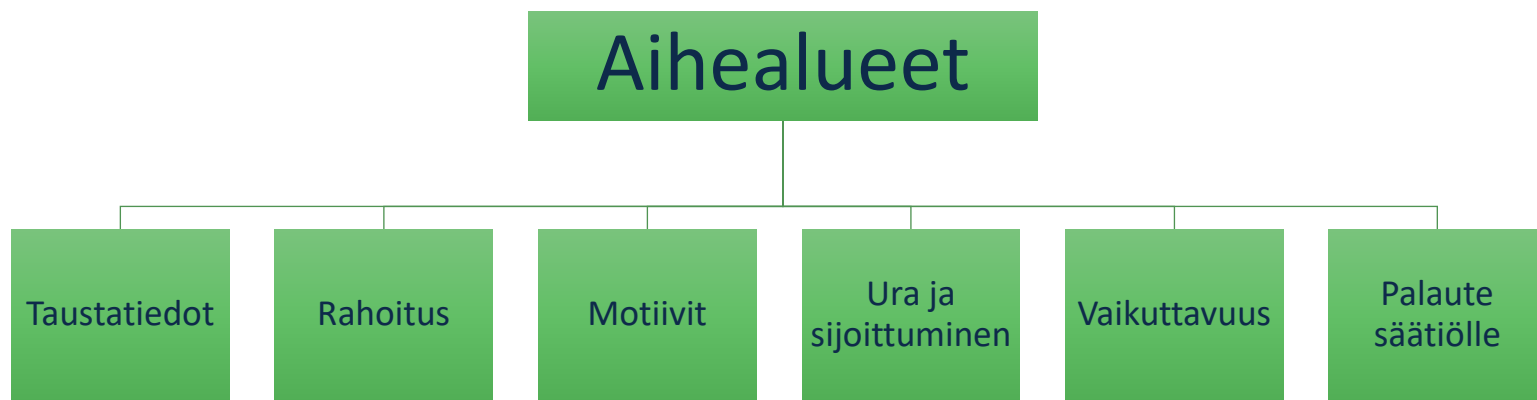
Tutkimuksen taustoitus

- Tohtoreiden määrä on kasvanut viimeisten 25 vuoden aikana (OKM, 2016)
- Tohtoreiden työttömyys on kasvanut muita koulutusasteita nopeammin – tohtorit työllistyvät silti edelleen parhaiten (Tilastokeskus, 2017, 2018).
- 1995 aloitetun Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman tutkijakoulujärjestelmän murros: 2008 oli 20 000 jatko-opiskelijaa, joista $\frac{1}{4}$ oli OKM:n tutkijakouluissa ja 1500 palkallisia. (Nummenmaa ym. 2008.)
- 2015 viimeiset kansalliset tutkijakoulut loppuivat.
- Kyselyissä näkyy kasvanut epävarmuus tutkijan uranäkymiä kohtaan (Acatiimi, 2018)

Tutkimuksen luotettavuus

- Tutkimuksen kohdeperusjoukon konteksti on eri kuin tänä päivänä: tohtoriopintojen rahoitusjärjestelmä, tohtoreiden määrä ja työllistymisnäkymät ovat muuttuneet
- Mahdollinen muistiharha: kyselyn vastaajilla 11–13 vuotta aikaa siitä, että ovat hakenneet väitöskirja-apurahaa → siksi monta aineistoa
- Tohtoriopintojen rahoitus koostuu (lähes poikkeuksetta) useista eri lähteistä saadusta rahoituksesta.
- Kyselyssä lievää ”väittelyharhaa”, eli väitelleet ovat vastanneet todennäköisemmin kuin ei-väitelleet. Tämä pystyttiin todentamaan käsin tehtyjen hakujen pohjalta väitöskirja-apurahan saajien osalta.

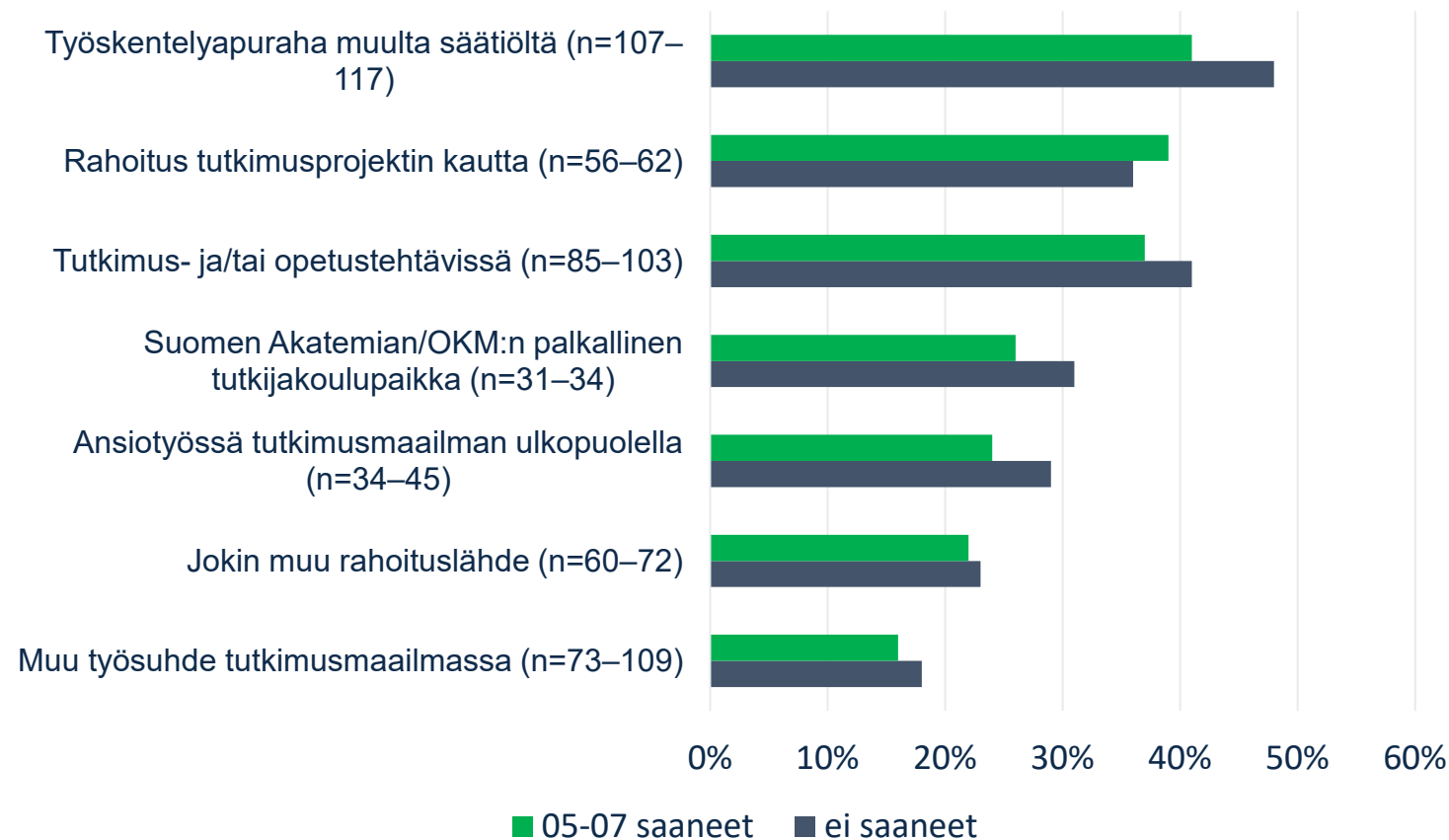
Kyselyn sisältö

Miten hakijat kokevat apurahan vaikuttavuuden? Ovatko hakijat saattaneet työn loppuun? Miten hakijat ovat sijoittuneet työelämään?

- ▶ SKR:n apurahanhakijat vuosina 2005–2007 (3570 kpl)
- ▶ Kutsukirje postitse ja verkkokysely (suomi ja englantia)
- ▶ Vastauksia 969 kpl. kokonaisvastausprosentti oli 27 % (noin 10–34 % / vastaajaryhmä).
- ▶ 2492 avointa vastausta

Mitä muuta rahoitusta vastaajat saivat?

Henkilö on saanut vähintään 1 vuoden kyseistä rahoitusta.

Havainto

92 % kaikista kyselyvastaajista ilmoitti rahoittaneensa väitöskirjaansa vähintään kahdella eri rahoituslähteellä kysytyistä vaihtoehdoista ja 43 % ilmoitti saaneensa rahoitusta vähintään neljästä eri kysytystä lähteestä.

Motiivi lähteä tekemään väitöskirjaa

Kaikki vastaajat

Havainto

Hieman muita alhaisempi oli teknisten tieteiden hakijoiden keskiarvo (3) väittämässä ”Kiinnostus akateemiseen uraan” (kaikkien ka 3,4), kun puolestaan kasvatustiede ja opetusalan hakijoiden keskiarvo (4,6) väittämään ”Halu tutkia tiettyä aihetta” oli muita korkeampi (4,2).

Työskentely tutkimuksen parissa

Kaikki vastaajat

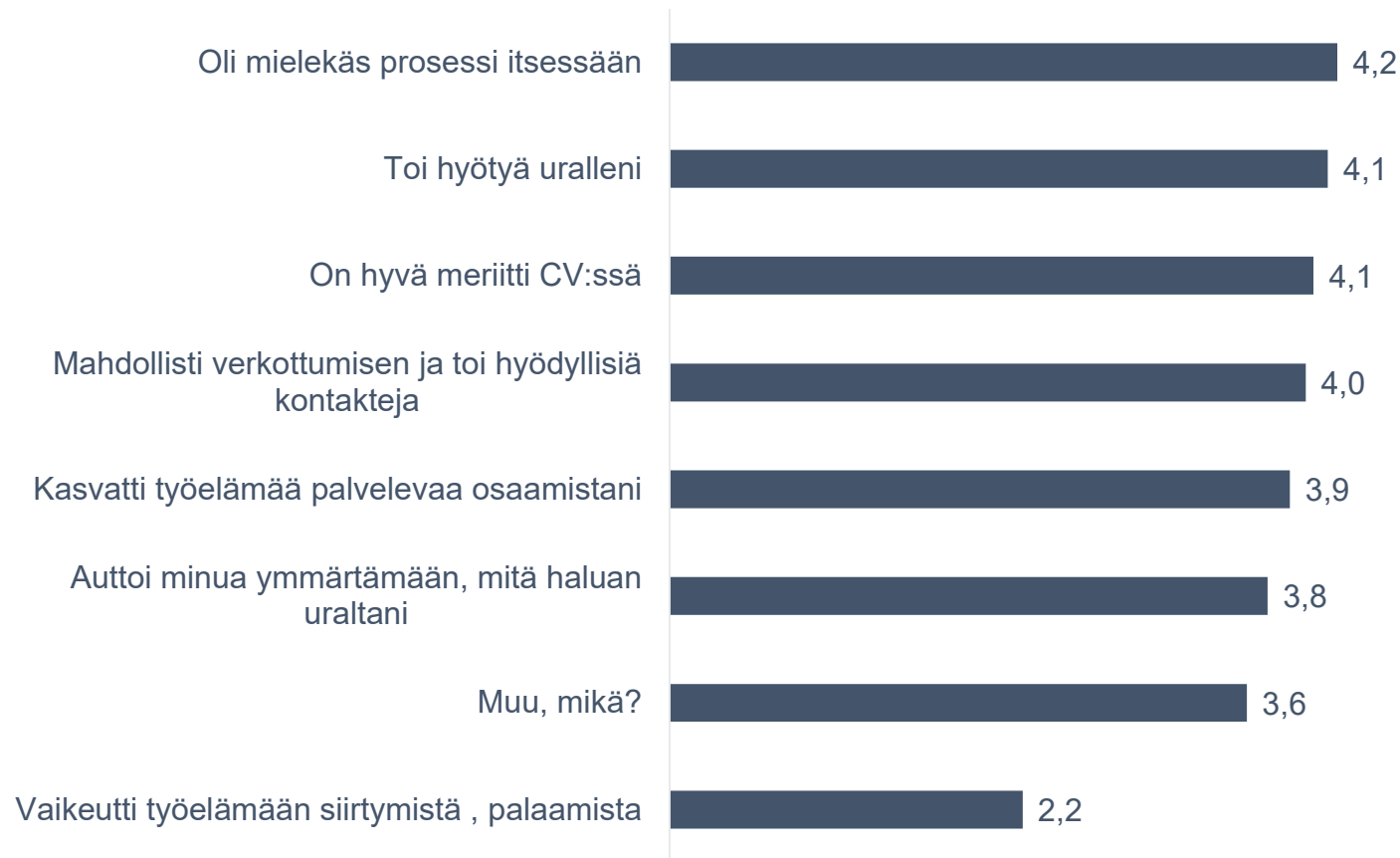
Havainto

Yhteensä niitä, jotka eivät olleet väitelleet oli vastaajissa 173 kpl. Heiltä kysyttiin syitä väitöskirjantekoprosessin keskeytymiseen tai väittelyn viivästymiseen. Kolmen useimmin mainitun syyn joukossa olivat "Sain mielenkiintoisia työtehtäviä ja työelämä veti mukanaan" (25 %), "Väitöskirja on vielä työn alla" (18 %) ja "Väitöskirjan teko ei tuntunut enää mielekkäältä" (10 %). Rahoituksen loppumisen mainitsi syyksi 8 %.

Kyselytutkimus: ura ja väittely

Tohtoriopintojen koettu hyöty

Kaikki vastaajat

Havainto

61 % vastaajista ilmoitti olevansa tavoitteiden mukaisella työuralla. Apurahansaajista 2005-07 välillä 69 % vastasi myöntävästi. Naisista hieman harvempi (59 %) ilmoitti olevansa tavoitteidensa mukaisella työuralla kuin miehistä (66 %). 64 % tutkinnon suorittaneista oli tavoitteiden mukaisella työuralla, kun tutkinnon suorittamattomista 49 % kertoi olevansa tavoitteiden mukaisella uralla. Teknisissä tieteissä tavoitteiden mukainen ura oli kaikkein korkein (80 %), kun taas humanistisissa tieteissä se oli matalin (54 %).

Väitöstutkimuksen koettu vaikuttavuus

Kaikki vastaajat

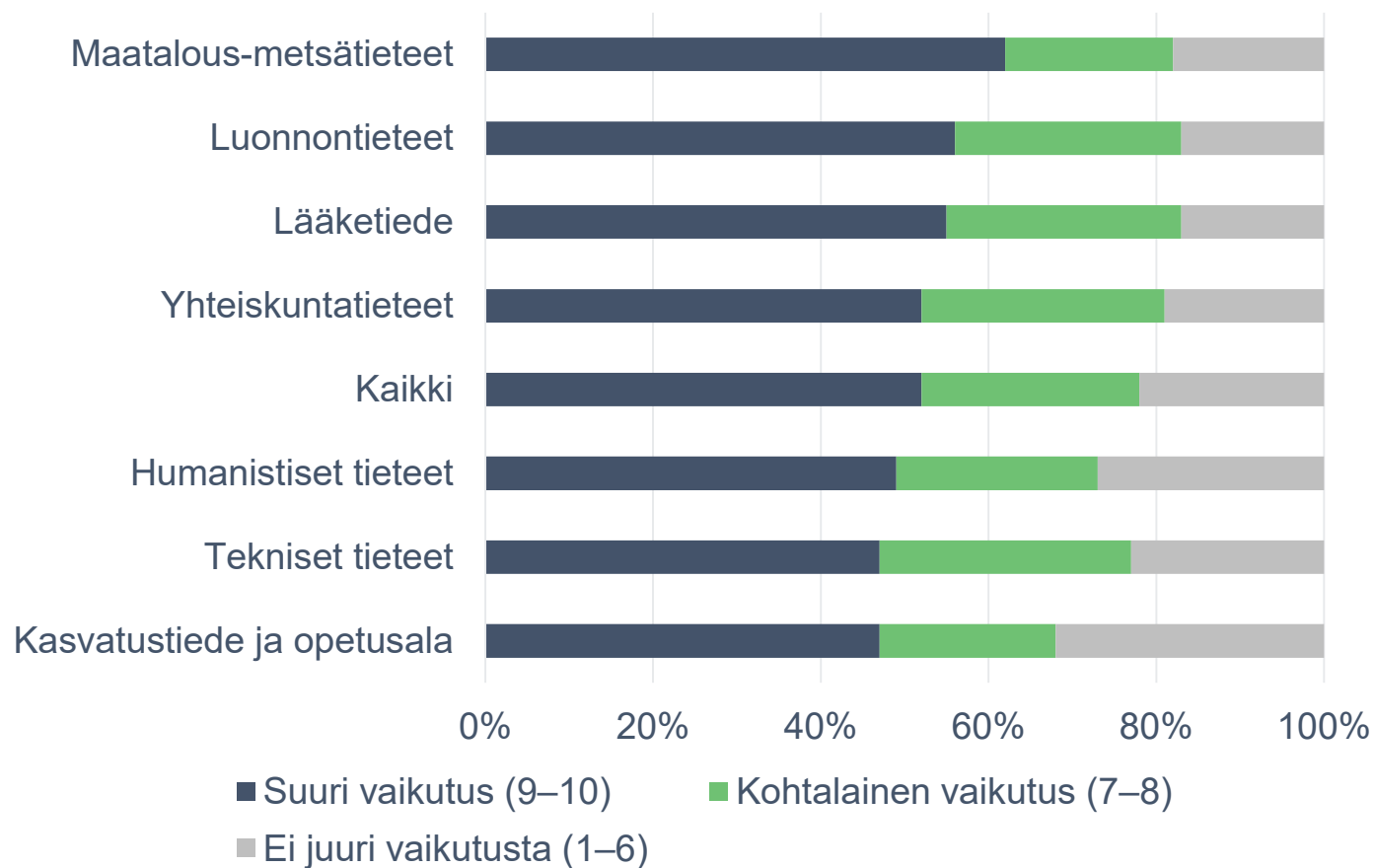
Havainto

Vastaajien arviot olivat samanlaisia eri vastaajaryhmissä, aloittain ja sukupuolen suhteen. Hieman positiivisempia arvioita kautta linjan antoivat ne vastaajat, jotka olivat saaneet 4 tai useamman apurahan (n=71).

Kyselytutkimus: rahoituksen vaikuttavuus

Opintojen merkitys oman uran kannalta

Kaikki vastaajat, n=928 (n=43–303 eri ryhmissä)

Havainto

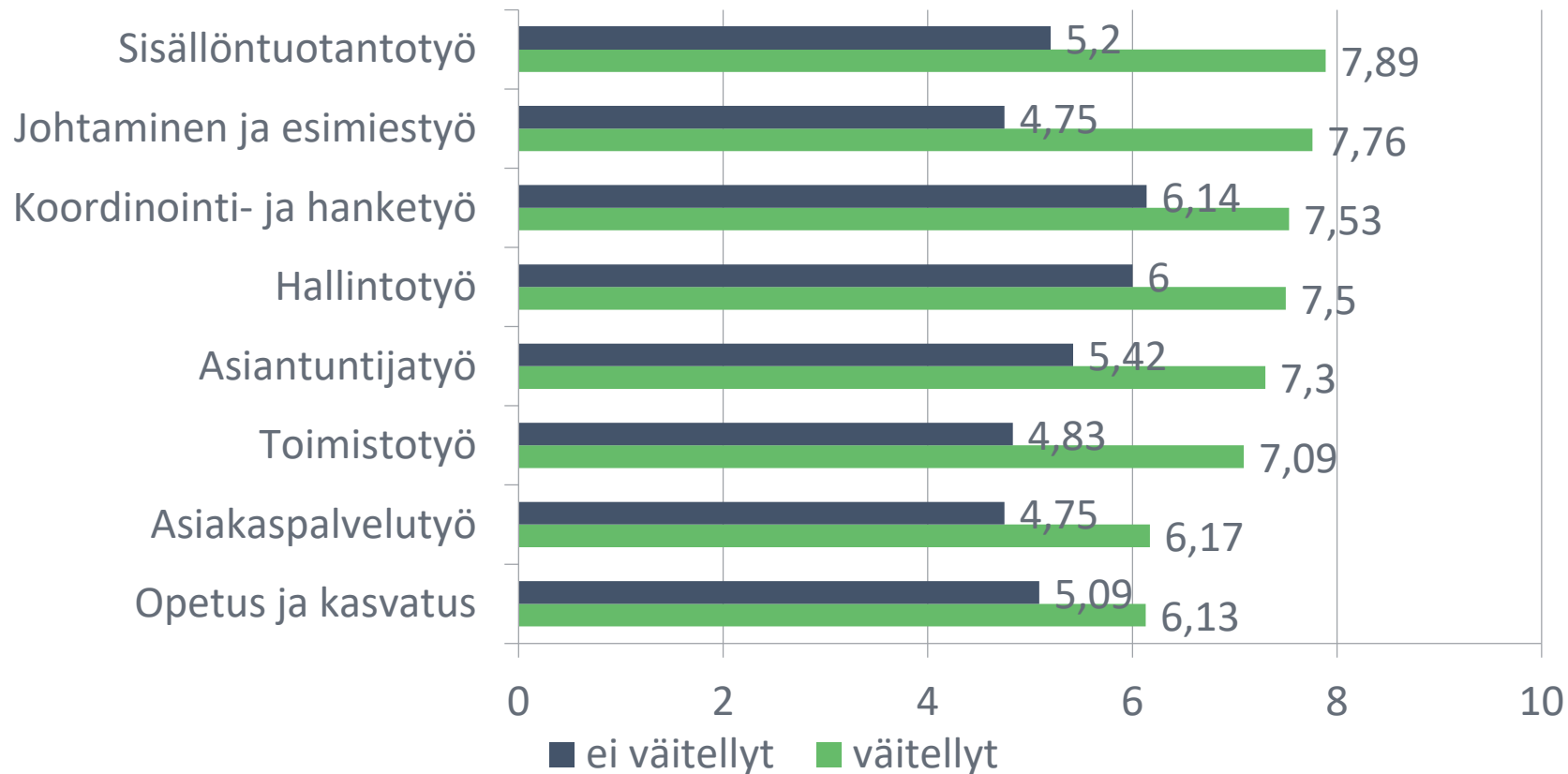
Kaikkein korkein keskimääräinen koettu vaikutus on niillä, jotka ovat maininneet rahoittaneensa väitöskirjaopintojaan Suomen Akatemian ja OKM:n rahoittaman palkallisen tutkijankoulutuspaikan kautta (ka 8,6). SA:n palkallista tutkijakoulurahoitusta saaneet olivat olleet pidempään ulkomailla väittelyn jälkeen (md 20 kk vs 12 kk), ilmoittivat useammin tehneensä väitöskirjaa kokopäiväisesti (94 % vs 78 %) ja olivat enemmän samaa mieltä väittämän kanssa, että he saivat riittävästi rahoitusta väitöskirjatutkimustaan varten (52 % vs 34 %).

Kyselytutkimus: ei-tutkimustehtävissä työskentelevät

Merkitys eri ammattirooleissa

Muulla kuin tutkijan uralla olevat (n=362)

(1 = ei ollenkaan merkitystä; 10 = erittäin suuri merkitys)

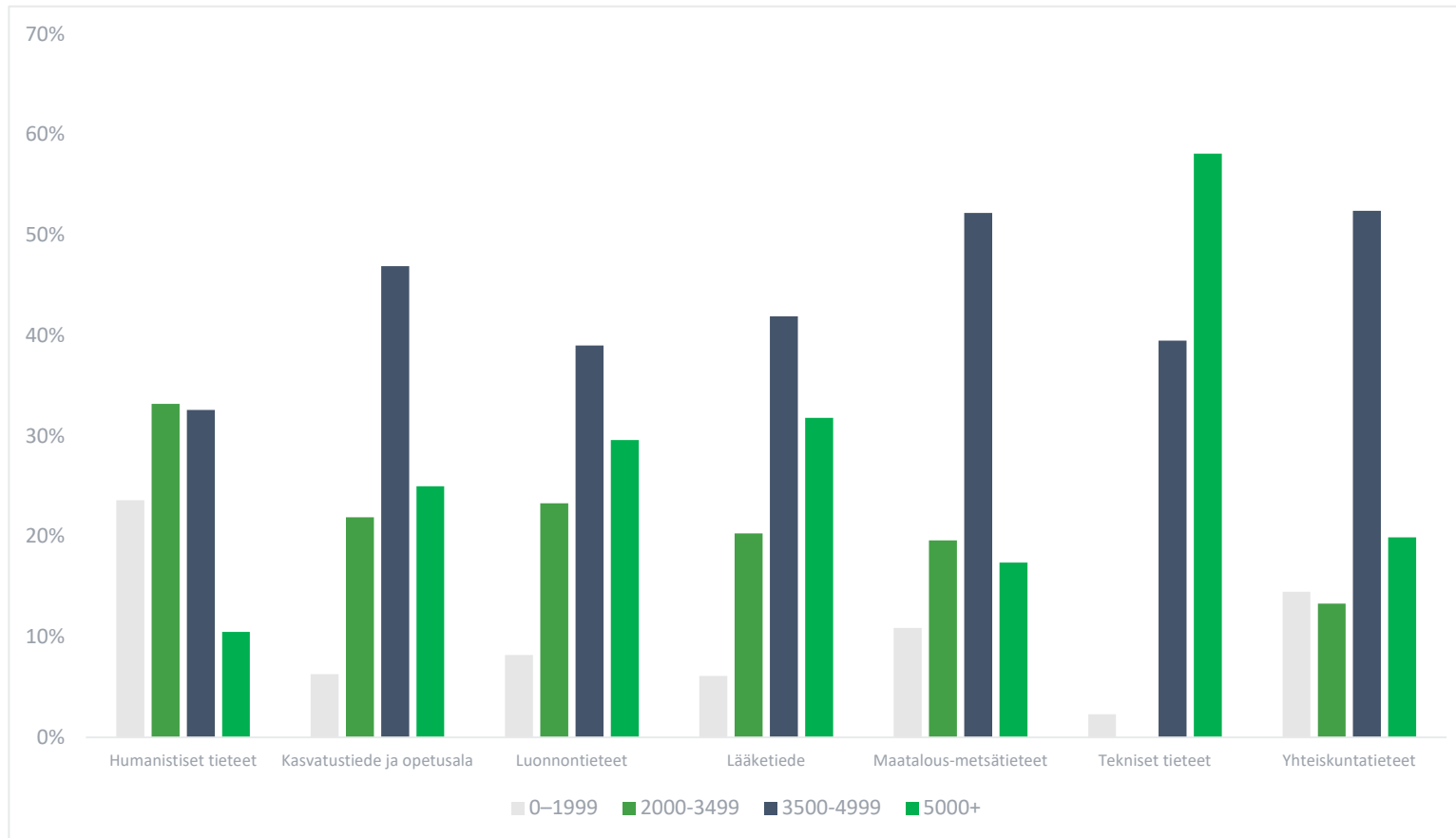

Havainto

Vastaajista reilu kolmannes (38 %, n=362) ilmoitti kysyttäessä vastaajan roolia, että "ei työskentele ollenkaan tutkimustehtävissä". Ei-tutkijan tehtävissä olevista 41 % oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että heidän nykyinen työnsä liittyy väitöskirjan alaan tai aiheeseen. 70 % oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa, että he pystyvät hyödyntämään nykyisessä työssään tohtorin opintojensa aikana hankkimiaan taitoja.

Tulojen jakautuminen tieteenaloittain

Kaikki vastaajat

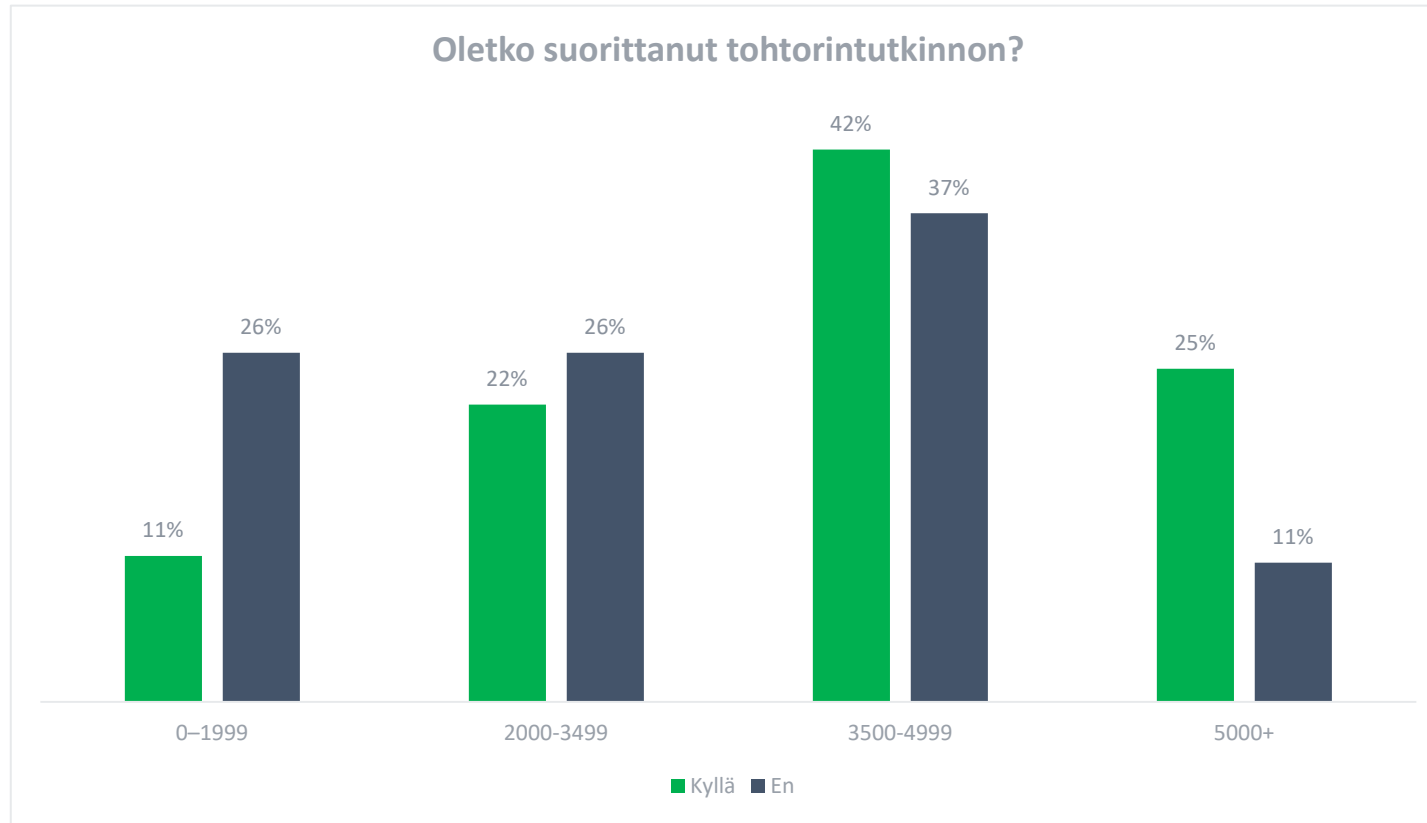
Havainto

Kaikilta vastaajilta kysyttiin heidän tulojaan 10-portaisella asteikolla. Viereisessä kuvassa luokat on yhdistetty neljään tuloportaaseen ja jaoteltu eri taustamuuttujien suhteen.

Kyselytutkimus: tulot

Vastaajien tulot – tohtorit ja ei-tohtorit

Kaikki vastaajat

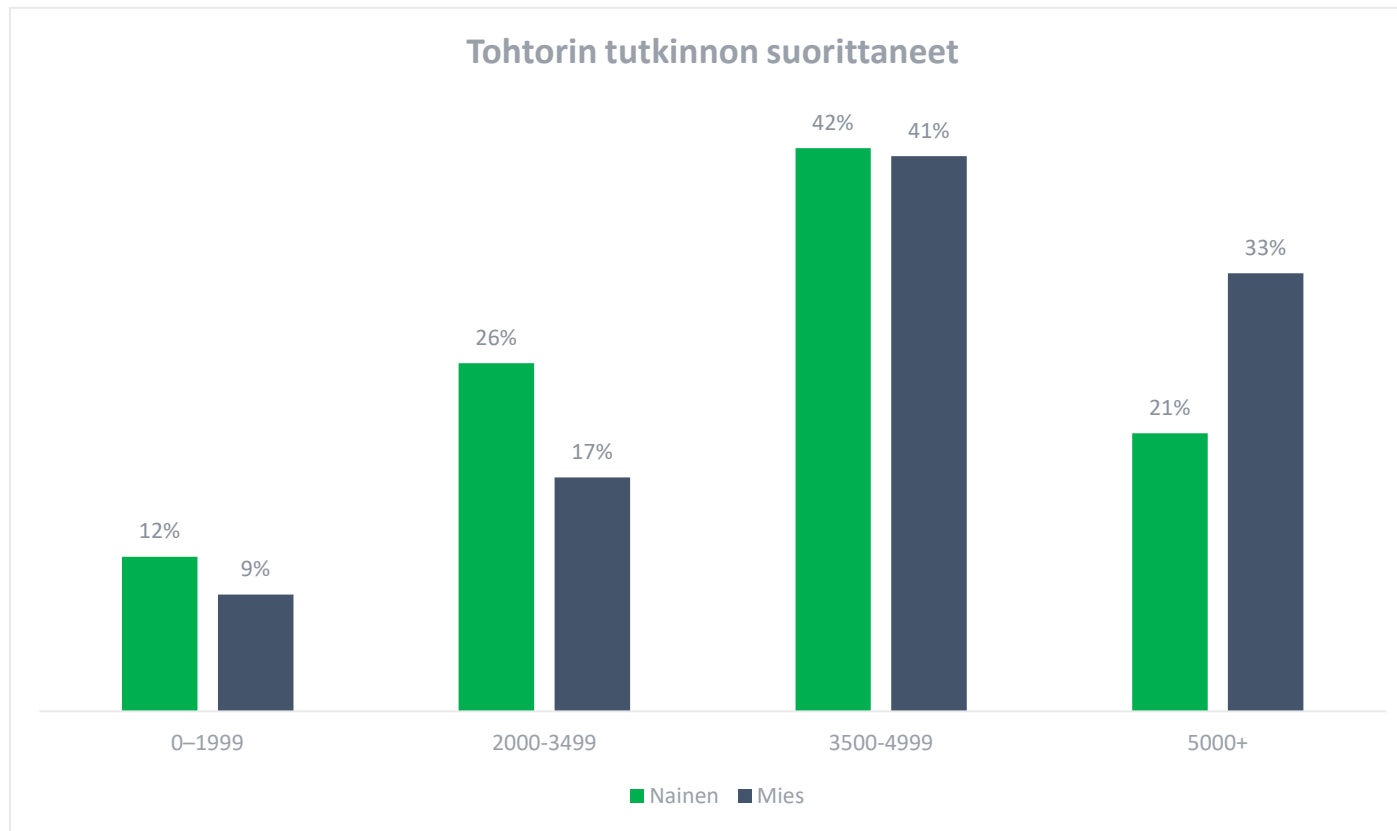
Havainto

Kaikilta vastaajilta kysyttiin heidän tulojaan 10-portaisella asteikolla. Viereisessä kuvassa luokat on yhdistetty neljään tuloportaaseen ja jaoteltu eri taustamuuttujien suhteen.

Kyselytutkimus: tulot

Tohtoreiden tulot – naiset ja miehet

Kaikki vastaajat

Havainto

Kaikilta vastaajilta kysyttiin heidän tulojaan 10-portaisella asteikolla. Viereisessä kuvassa luokat on yhdistetty neljään tuloportaaseen ja jaoteltu eri taustamuuttujien suhteen.

Haku avoimista lähteistä

- Toteutettiin SKR:n ja SA:n rahoittamien väitöskirjatutkijoiden sijoittumista koskevia lisähakuja avoimista tietolähteistä: ovatko hakijat saattaneet työn loppuun? Miten rahoitetut ovat sijoittuneet työelämään?
- Tiedot vuosina 2005–2007 myönnettyistä apurahoista saatiin SKR:lta (n = 1249) ja SA:lta (n = 1889).
- SKR:n aineistosta tunnistettiin 1117 saajaa ja SA:n aineistosta 1889 saajaa. Näistä kummastakin joukosta otettiin 200 henkilön satunnaisotanta. Virhemarginaali otoksissa on noin 6–7 % suuntaansa.
- Tiedot poimittiin käsin verkon avoimista lähteistä (esim. LinkedIn, yliopistojen ja työnantajien sivut, Google Scholar, ResearchGate, Google, uutismediat).

Avoimet lähteet

Avointen hakujen tulokset

	SKR (n=201)	SA (n=202)
Väittelyvuosi (ka/md)	2010	2013
Työskenteleekö tutkimustehtävissä	55 %	59 %
Onko väitellyt	77 %	68 %
Onko Suomessa?	90 %	87 %
Onko yliopistossa?	50 %	49 %

Havainto

Väittelyaste on avoimista lähteistä tehtyjen hakujen perusteella hieman matalampi kuin mitä kyselyn perusteella voisi päätellä. Muista kuin yliopistoista suosituimpia työpaikkoja olivat Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Teknologian tutkimuskeskus (VTT). Suosituin nimike oli ”Postdoctoral researcher”, ”Tutkija” tai ”Researcher” sekä ”Senior researcher”. Erityisesti SA:n rahoittamien tutkijoiden joukossa oli pieni osa (noin 6 %) myös edelleen tohtorikoulutettavina tai jatko-opiskelijana yliopistossa olevia vailla muuta positiota.

OPTIFLUENCE

LISÄÄ: [OPTIFLUENCE.COM](https://optifluence.com) | PETRO.POUTANEN@OPTIFLUENCE.COM